

На Личаківський цвинтар у Львові приходять, щоб поклонитися пам'яті видатних людей, щоб перейнятися особливою атмосферою цього міста мертвих, де знайшли свій останній спочин близько 400 тисяч людей.

Між високими гробівцями, подекуди вище людського зросту, почуваєш себе, наче в якомусь містичному світі. Кажуть, це кладовище – одне з найвеличніших у Європі. Принаймні мені воно видалося багато в чому схожим на відомий некрополь – паризький Пер-Лашез, яким можна здійснити екскурсію завдяки віртуальному Інтернет-сайту, «пройшовши» алеями у будь-якому напрямку на власний вибір.

Наприкінці жовтня, коли саме зав'ядання природи пробуджує мінорні настрої, а поховані листя між надмогильними пам'ятниками мовби підсилює усвідомлення минулості всього суцього, я чотири години блукав Личаківським.

Певна річ, насамперед підійшов до могили Івана Франка – вона недалеко від входу. По другий бік алеї похований Маркіян Шашкевич, поет і просвітител. Поряд знайшов вічний спочин Володимир Барвінський, письменник, історик і громадський діяч. Поблизу – могили співачки Соломії Крушельницької, композиторів Станіслава Людкевича, Миколи Колесси, Анатолія Кос-Анатольського, трохи ближче до входу – письменників Романа Федоріва, Ростислава Братуня... Мав із собою фотоапарат, тож понад 120 знімків виставив у спеціально створеному Інтернет-альбомі «Личаківський цвинтар: випадковий погляд»:

<http://jasc51.io.ua/>

до могили поета Григорія Чубая, уродженця села Березини Радивилівського району, адже в січні наступного року відзначатиметься 60-річчя від дня його народження. Не доходячи до пам'ятника Каменяра, слід повернути ліворуч і пройти повз найстарішу частину цвинтаря (вона зліва) зо три десятки метрів під косогір, а згодом при бічній алеї направо на полі №11 не можна не помітити скульптурного зображення музи, що нависає над пам'ятником. Вона без правої кисті – це символ того, що Григорієві постійно шкодили в творчості. У 1972 році КДБ вчинило обшук у будинку дружини Галини на Погулянці. Кількаденне перебування поета в КДБ спричинило до глибокої депресії,

в Радивилів, у великий будиночок на вулиці Кременецькій. Тут 8 квітня 1933 року народилася їхня дочка Тамара і проживала до 1939 року. А Козланюк перебував на напівлегальному становищі. У Радивиліві, між тим, мав чимало приятелів. Це Костянтин Білинський-Почаєвець – повітовий керівник Міжнародної організації допомоги революціонерам (МОДР), про якого опублікував нарис Ярослав Галан. Це Микола Семенович Почаєвець, який у повоєнні роки пра-

Могила Г. ЧУБАЯ

КРАЄЗНАВСТВО

ЛИЧАКІВСЬКИЙ ЦВИНТАР І РАДИВИЛІВ

а виснажлива праця вантажника – до розладу здоров'я. Важкі матеріальні умови змусили Г.Чубая їхати на будови Сибіру, що майже цілковито зруйнувало його здоров'я. Життя талановитого нашого земляка обірвалося у віці 33 років. Поховано його було на Сихівському цвинтарі. Однак за клопотаннями організації Національної спілки письменників України Львівська міська рада дозволила у грудні 1995 р. перезахоронити останки поета на полі №11 Личаківського цвинтаря. Рік тому, 15 вересня 2007 р., на могилі поета було встановлено пам'ятник. Поряд знайшов вічний спочин правозахисник Євген Куртяк (1936 – 1996).

цював у Червоноармійську головою міськради. Петро Васильович Гревцов, який у 30-і роки був залізничником і жив у сусідстві з Козланюками. Його сім'я підтримувала стосунки з ними, згодом львів'янами, до останніх їх днів... Часто зустрічався з письменником у Радивиліві фельдшер латиш Ернест Оссас, любив Петро Степанович працювати в бібліотеці просвітянина Івана Гончарика, певний вплив справляв польський залізничник Тадеуш Блажевич...

Між іншим, Олена Олексіївна Козланюк похована поряд із чоловіком, за два метри. На відміну від нього, удостоєна лише гранітної таблиці з коротким написом:

Олена Козланюк 1907 – 1997

томашини) обірвала життя в розквіті літ, не дозволивши здійснити задуманого. Однак і те, що встиг зробити для науки Юрій Киричук, вписало його прізвище в ряд найбільш плідних істориків львівської школи. У цій частині кладовища поховані адвокат і громадський діяч Степан Федак, письменник Михайло Павлик, журналіст і вчений Володимир Здоровага, історик Орест-Нестор Мацюк, скульптори Михайло Дзіндра, Теодозія Бриж, Любомир Лесюк...

Коли говорити про достатність до Радивилова відомих людей, чий земний шлях скінчився у Львові, то при вході на Личаківський цвинтар привертає увагу могила (поки що без пам'ятника) композитора Ігоря Білозіра (свого часу він у складі гурту «Ватра» виступав на сцені Червоноармійського районного будинку культури), на Радивилівщині збирав матеріали для повісті про поета 16 ст. Івана Журавницького

album16512

Представлені світлини могил переважної більшості видатних українських і польських діячів тутешньої «прописки».

Є на фото і надмогильні пам'ятники радивилівцям, які за особливі заслуги перед народом удостоїлися честі бути похованими на Личаківському. Справа в тому, що цвинтар цей особливий, без розбору тут здійснювали захоронення лише за радянської влади (до 1975 року), причому при головних алеях, поряд із надмогильними пам'ятниками видатним діячам, опинилися захоронення людей, чий прізвища майже нікому, за винятком рідних, нічого не говорять. І хоч територія кладовища доволі велика – 42 гектари, у дальніх закутках невідповідно до порядку встановлено і «незабудована», нині випадкових захоронень тут не здійснюють, адже з 1990 року Личаківський цвинтар – історико-меморіальний музей-заповідник.

Насамперед у музейних працівників розпитав дорогу

В іншій частині кладовища, яка колись була виділена для почесних захоронень, височіє пам'ятник-горельєф письменнику Петру Козланюку. Поблизу спочивають відомі в минулому літератори Ірина Вільде, Ярослав Галан, Петро Карманський, Михайло Яцків, Григорій Тютюнник, Володимир Гжицький, Кузьма Пелехатий, Андрій Волощак. У 30-і роки П.Козланюк жив у Радивиліві, тут виношував задум і почав роботу над романом «Юрко Крук». Радивилів назавжди увійшов у долю літератора, адже в цьому місті жила його майбутня дружина Олена Почасевець. Одружилися в 1930 році. Причому Петро був греко-католицької віри, Олена – православної. Отож укласти такий шлюб виявилось непросто. Молодих обвинчали в Крупці. Життя їхнє часто затьмарювалося, адже П.Козланюка польська влада кидала за ґрати. Після другого виходу з в'язниці він відвіз вагітну дружину до її матері

«Олена Козланюк. 1907 – 1976». У цій частині цвинтаря є й малопомітна могила Міхала Голле, польського історика, автора книги про Кременецьку гімназію, яка цього року перевидана в Україні. Є відомості, що в період роботи над цим дослідженням бував і в Радивиліві.

Коли поминути могилу композитора Володимира Івасюка (на відгалуженні вліво від головної алеї) і продовжувати йти до меморіалу героям Української Галицької Армії, зліва від напрямку просування буде й поле №50, а при його алеї вліво можна побачити надмогильний пам'ятник Юрієві Киричуку, історика, дослідникові Української Повстанської Армії. Випускник Радивилівської (Червоноармійської) середньої школи №1, він ішов до наукової діяльності спочатку як студент, а потім – викладач Львівського національного університету імені Івана Франка. Захистив кандидатську дисертацію, працював над докторською. На жаль, трагічна випадковість (наїзд ав-

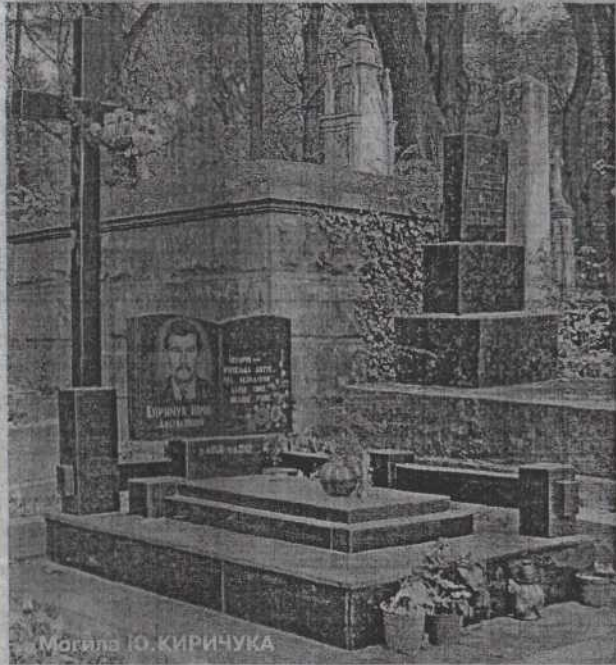
томобіля) убила письменника Григорія Нудьга, на «Козацьких могилах» у Пляшевій бували поет Ростислав Братунь, редактор журналу «Дзвін» прозаїк Роман Федорів, у Бродах певний час жив художник Іван Труш...

Мандрівка таким кладовищем допомагає хоч трішки краще зрозуміти життя видатних, спонукає ще й ще звернутися до їх творчості, мистецьких і наукових робіт, переосмислити все це через призму свого часу і власного життєвого досвіду, почерпнути в цьому самозаглибленні щось суттєве для самоствердження, вироблення суспільних орієнтирів.

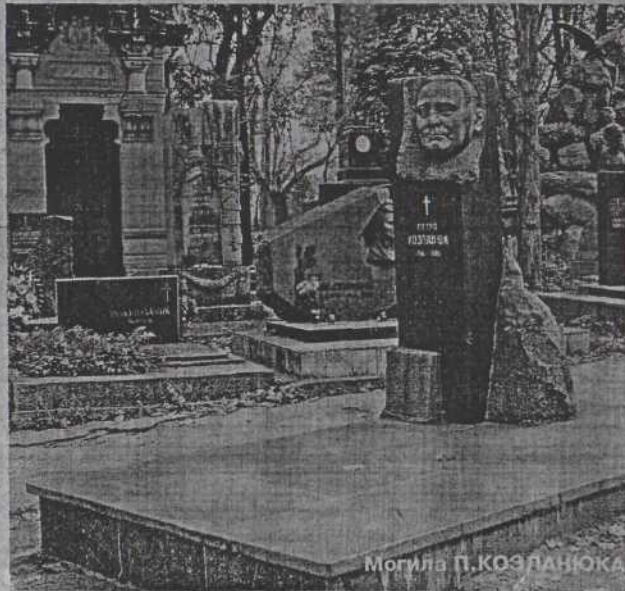
Володимир ЯЩУК.
Фото автора.

Могила П. КОЗЛАНЮКА

Могила Ю. КИРИЧУКА

Могила П. КОЗЛАНЮКА